

Jana Buriánová: „Příběh torza (životopisná zpověď spisovatele Alexandra Klimenta“

bakalářská práce – FHS UK Praha 2009

posudek oponenta

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

červen 2009

Úkol oponenta této práce mi připadl zřejmě proto, že jsem byl vedoucím práce Štěpána Klimenta obhájené na FHS UK v roce 2008. Klimentova práce se týkala problému hledání identity její autor využil skutečnosti, že je vnukem známého spisovatele, aby hledal kořeny svého rodu, rozvětvené rodiny, z níž se konverzí k židovství vlastně zvláštním způsobem vymanil. I když materiálem, se kterým pracoval byl rovněž cyklus interview na pomezí orální historie a memoárové literatury jako v případě práce Jany Buriánkové, obě práce mají odlišné téma a i když některé partie textů jsou velmi podobné nebo shodné, mně osobně to nevadí. Štěpán Kliment se pokoušel nalézt ve své rodinné tradici kořeny svého židovství, a nenalezl je, objevil však tradici jisté vykořeněnosti opakující se v několika generacích: dědeček, ruský emigrant přicházející do Čech s legionáři, otec dlouholetý disident „vysídlený“ na Šumavu vlastním rozhodnutím a při tom rodinná tradice humanismu, uměleckého zanícení a talentu, kulturnosti a tolerance, živná půda pro hledače. Buriánková píše životopisnou zpověď a její záměr je tedy nejen širší, ale je blíže orální historii než dějinně filosoficky koncipovanému problému paměti, identity a tradice.

Z tohoto důvodu vadí v této práci více než u Š.Klimenta, že metodika orální historie může být v případě zpovědi spisovatele jen těžko technicky přesným přepisem. Narátor by nikdy nedal souhlas se zveřejněním textu, který by mluvené slovo detailně přepsal, spisovatel všechny své texty rediguje a navíc vyžaduje spolupráci redaktora. V tomto smyslu je důležité, že součástí práce zůstala i autentická nahrávka.

Tato podmínka je sine qua non, bez redigování nahraného materiálu by práce nevznikla. Více vadí, že autorka vlastně nezmiňuje okolnosti, v nichž interview vznikala. Prostředí, kde rozhovory probíhaly, počet rozhovorů, jejich trvání, datace, zdravotní kondice narátora atd. Je zřejmé, že autorka nechala narátora volně vyprávět, některé otázky ve mně dokonce budily dojem, že jsou vlastně dodatečně do textu vloženy, což nemíním jako výtku, jinak bych to z příložené nahrávky zkontroloval a uvedl přesně. Jak se ale mohlo stát, že z rozhovorů prakticky vypadlo téma 'alkohol'? Autorka přece musela vědět, že hrál v životě manželů Klimentových velkou roli, četla článek A.Klimenta v Krásné paní, udělala z něj dokonce přílohu práce. Pilo se při interview víno? Působil narátor někdy dojmem podroušeného člověka? Nebyly rozhovory přerušeny hospitalizací narátora v protialkoholní léčebně? Chápu, že ptát se na podobné věci nemusí být zrovna příjemné a taktní, ale k profesi zpovědníka to prostě patří. Autorka by se nemusela trochu s rozpaky omlouvat za to, že v jejím textu tyto věci nejsou, zatímco v knižním vydání upravené bakalářské práce Š. Klimenta jsou dosti nosným momentem.

Narátor navíc je vzácně upřímný člověk, lži ve vlastním smyslu slova neschopný, ale celý život fabuloval, nádherně jednovětě shrnuje témata svých knih, „byl zralý“ na to autorce, mladé půvabné dívce, se kterou hovoří se zjevným zalíbením a galantností, celou věc naservírovat, ale ona se neptala...

Kapitola 5., s. 67-75 je méně zdařilá než předchozí životopisná zповěď, autorku nepochybně zastihla zpráva o jisté paralelnosti jejího textu s textem Š.Klimenta nepřipravenou a kapitola, jež původně neměla být napsána, ale posléze se bez ní nedala práce odevzdat, působí poněkud křečovitě a je zbytečně popisná. Zbytečné jsou i obsáhlé citace z předchozího textu, stačilo by je odkázat a spíše formulovat nějaká vlastní stanoviska. Velmi málo se autorka odpíchla od zjevné skutečnosti, že jinak mluví narátor se svým vnukem a jinak s mladou slečinkou, které může vyprávět příběh svého života ještě si může svobodně vybrat licenci, tóninu svého vyprávění.

Nejvíce mne mrzí, že práce ukazuje na téměř úplnou nedotčenost autorky pokud se týče hermenutiky. Tento důležitý kořen studia na FHS UK se jí takřka nedotkl, nebo nepochopila, že situace, jíž se zúčastnila je skvělá hermeneutická příležitost. Zůstala, bohužel, nevyužita. O této okolnosti svědčí i chudičkový seznam literatury, jinak je práce psána pěkným jazykem a je vidno, že autorka vynaložila na její přípravu hodně času. Obě přílohy jsou cenné, úroveň reprodukováného materiálu je však pod veškerou kritiku, obrázky, na kterých není nic vidět, bych raději vypustil zcela.

Práci Jany Buriánové pokládám navzdory výše uvedeným výhradám za v zásadě zdařilou a doporučuji ji k obhajobě. Klimentovu práci jsem hodnotil na pomezí jedničky a dvojky – podle starého systému hodnocení za 39-40 bodů. Tato práce je poněkud slabší a hodnotím ji blíže opačného pólu známky „velmi dobře“, podle starého hodnocení kolem 30 bodů.